

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Klasy: II a, II b, II c, II d

4-letnie liceum

Podstawa programowa:

Cele kształcenia – wymagania ogólne.

I. Wiedza.

1. Poznanie elementarnych pojęć z zakresu podstaw przedsiębiorczości.
2. Rozumienie istoty przedsiębiorczości oraz poznanie jej roli w gospodarce i życiu człowieka.
3. Wyjaśnianie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej, powiązań między jej podmiotami oraz poznanie roli państwa w procesach gospodarczych.
4. Zaznajomienie się z prawami i instytucjami chroniącymi konsumenta.
5. Rozumienie roli pieniądza, rynków i instytucji finansowych w gospodarce, funkcjonowaniu przedsiębiorstw i życiu człowieka.
6. Poznanie rodzajów podatków, ich wpływu na budżety państwa, przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.
7. Dostrzeganie znaczenia ubezpieczeń w działalności gospodarczej i życiu człowieka.
8. Rozumienie funkcjonowania rynku pracy, zasad aktywnego poszukiwania pracy, przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej, poznanie praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy.
9. Poznanie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej, form organizacyjno-prawnych, innowacyjnych modeli biznesowych i procedury rejestracji działalności gospodarczej.
10. Rozumienie zasad zarządzania, roli marketingu oraz społecznej odpowiedzialności w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Wyszukiwanie informacji z różnych źródeł, ich selekcja i analizowanie.
2. Stosowanie w praktyce kluczowych pojęć związanych z przedsiębiorczością.
3. Podejmowanie przemyślanych decyzji na podstawie wskaźników ekonomicznych oraz samodzielne obserwacje zjawisk zachodzących w gospodarce.
4. Odpowiedzialne gospodarowanie pieniędzmi, analizowanie, ocenianie i świadome korzystanie z usług finansowych oraz inwestowanie kapitału z wykorzystaniem wiedzy na temat praw klienta usług finansowych.
5. Podejmowanie niezależnych, odpowiedzialnych decyzji finansowych w odniesieniu do własnych zasobów.
6. Podnoszenie kompetencji osobistych i społecznych niezbędnych na rynku pracy oraz wzmacnianie motywacji do pracy.
7. Analizowanie oferty rynku pracy, sporządzanie dokumentów aplikacyjnych, dokonywanie autoprezentacji oraz korzystne prezentowanie się podczas rozmowy kwalifikacyjnej.
8. Rozróżnianie skutków wynikających z nawiązania i rozwiązania stosunku pracy oraz wykonywania czynności na podstawie umów cywilnoprawnych i analizowanie przepisów Kodeksu pracy.
9. Analizowanie otoczenia przedsiębiorstwa, w tym rynku, na którym działa.
10. Projektowanie działań w zakresie zakładania własnego przedsiębiorstwa lub podejmowania innych przedsięwzięć o charakterze społeczno-ekonomicznym.
11. Przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
12. Efektywne uczestniczenie w pracy zespołowej z wykorzystaniem umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej oraz wdrażanie zasad skutecznego przywództwa w organizacji.

13. Rozpoznawanie działań etycznych i nieetycznych w życiu gospodarczym oraz przejawów społecznej odpowiedzialności biznesu

III. Kształtowanie postaw.

1. Wykorzystanie zdobytej wiedzy ekonomicznej do rozwijania własnej postawy przedsiębiorczej jako jednego z podstawowych warunków aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym, w tym skutecznego wykonywania pracy najemnej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
2. Korzystanie z szans pojawiających się na rynku, podejmowanie inicjatywy, pomysłowość oraz zdolność do pokonywania barier wewnętrznych i zewnętrznych.
3. Docenianie postaw przedsiębiorczych w życiu codziennym, gotowość do czynnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym kraju oraz współodpowiedzialność za jego rozwój.
4. Docenianie roli przedsiębiorców budujących w sposób odpowiedzialny konkurencyjną gospodarkę oraz dostrzeganie znaczenia wolności gospodarczej i własności prywatnej jako filarów gospodarki rynkowej.
5. Przyjmowanie postaw patriotyzmu gospodarczego, rozumianego jako odpowiedzialność konsumentów i ludzi biznesu za dobrobyt gospodarczy i społeczny kraju.
6. Dostrzeganie konsekwencji działań nieetycznych związanych z finansami, w tym obowiązkami podatkowymi.
7. Kształtowanie w sobie odpowiedzialnych postaw jako przyszłych pracowników i pracodawców oraz należytego wypełnienia obowiązków, a także sprawiedliwego, opartego na prawości i dążeniu do prawdy traktowania pracowników.
8. Kształtowanie proaktywności, odpowiedzialności za siebie i innych oraz umiejętnego godzenia własnego dobra z dobrem innych ludzi.
9. Zainteresowanie prowadzeniem własnej działalności gospodarczej oraz motywacja do ciągłego samorozwoju i inwestowania w siebie.
10. Kształtowanie postawy otwartości i szacunku do innych osób oraz zdolności podejmowania dialogu i współpracy.
11. Przyjmowanie postaw etycznych, społecznej solidarności i odpowiedzialności w życiu gospodarczym.

Temat	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania roszszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
I. CZŁOWIEK – ISTOTA PRZEDSIĘBIORCZA					
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
1. Istota przedsiębiorczości	• wyjaśnia pojęcia „przedsiębiorczość”, „innowacja” podając ich przykłady • podaje przykłady ludzi przedsiębiorczych i kreatywnych	• wyjaśnia pojęcia „kreatywność”, „innowacyjność” • rozróżnia rodzaje innowacyjności	• rozróżnia rodzaje innowacji • charakteryzuje kreatywność • stosuje „burzę mózgów” jako metodę kreatywnego myślenia • wskazuje bariery kreatywnego myślenia	• analizuje poziom innowacyjności w Polsce na tle innych krajów • uzasadnia rolę i znaczenie przedsiębiorczości i innowacyjności w gospodarce w rynkowej	• wyjaśnia pojęcie „synektyka”, podając przykłady z różnych dziedzin • rozpracowuje wpływ kreatywności i przedsiębiorczości na rozwój człowieka i gospodarki
2. Postawy sprzyjające przedsiębiorczości	• wyjaśnia pojęcie „świadome działanie” • określa aktywną postawę człowieka	• określa postawę przedsiębiorczą • wyjaśnia pojęcie „samoakceptacja”	• charakteryzuje cechy człowieka przedsiębiorczego • charakteryzuje postawy osób uległych,	• charakteryzuje umiejętności człowieka przedsiębiorczego	• udowadnia na przykładach znaczenie samoakceptacji w zachowaniu asertywnym

	rozpoznaje postawę przedsiębiorczą	rozpoznaje przykłady inicjatywności	agresywnych i asertywnych - charakteryzuje zachowanie asertywne osoby przedsiębiorczej - charakteryzuje kreatywność i inicjatywność jako istotną cechę osoby przedsiębiorczej	- analizuje poziom własnej przedsiębiorczości i kreatywności - rozpoznaje szanse ludzi o postawach przedsiębiorczych w gospodarce rynkowej	i w kształtowaniu cech przedsiębiorczych dostrzega znaczenie przedsiębiorczości w życiu osobistym i rozwoju społeczno-gospodarczym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej
3. Komunikacja interpersonalna	- wskazuje elementy procesu komunikacji - rozróżnia komunikację werbalną i niewerbalną - wymienia środki komunikacji interpersonalnej - rozróżnia emocje	- charakteryzuje elementy procesu komunikacji - rozróżnia zasady skutecznego komunikowania się - wskazuje przyczyny zakłóceń w procesie komunikacji - rozróżnia zachowania bierne, agresywne i asertywne - interpretuje sygnały niewerbalne	- analizuje zakłócenia w komunikacji interpersonalnej i proponuje sposoby ich likwidowania - charakteryzuje zachowania bierne, agresywne i asertywne - wykorzystuje techniki komunikacji werbalnej i niewerbalnej w różnych sytuacjach - rozpoznaje korzyści wynikające ze stosowania skutecznej komunikacji	- analizuje obszary własnej asertywności - uzasadnia znaczenie skutecznej komunikacji w budowaniu właściwych relacji społecznych - stosuje niewerbalne aspekty mowy	- projektuje doskonalenie własnych zachowań asertywnych - planuje wykorzystanie zachowań asertywnych w działaniach przedsiębiorczych
4. Podsumowanie przed sprawdzianem – prezentacja – sprawdzian	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.
II. GOSPODARKA RYNKOWA					
1. Zalety gospodarki rynkowej	- wymienia typy gospodarek - wyjaśnia pojęcie „ekonomia”	- rozróżnia typy gospodarek - charakteryzuje funkcjonowanie	- analizuje proces i skutki transformacji w Polsce - charakteryzuje rolę własności prywatnej w gospodarce rynkowej	- porównuje gospodarkę centralnie sterowaną i gospodarkę rynkową - scharakteryzuje na przykładach stosowanie	- analizuje indeks wolności gospodarczej - rozpracowuje wady i zalety funkcjonowania gospodarki rynkowej

		gospodarki centralnie planowanej w Polsce wyróżnia cechy gospodarki rynkowej	wyróżnia zakres tematyczny makro- i mikroekonomii	zasady wolności gospodarczej	
2. Prawo popytu i podaży	- wyjaśnia pojęcia: „popyt”, „podaż”, „cena” - objaśnia pojęcie „mechanizm rynkowy”	- interpretuje prawo popytu - interpretuje prawo podaży - interpretuje pojęcie równowagi rynkowej - charakteryzuje cenę równowagi rynkowej - wyjaśnia pojęcia: „dobra substytucyjne”, „dobra komplementarne”	- wskazuje na wykresie zależności pomiędzy popytem a ceną i podażą a ceną - charakteryzuje pozacenowe czynniki wpływające na zmiany wielkości popytu - charakteryzuje pozacenowe czynniki wpływające na zmiany wielkości podaży	- interpretuje na wykresie punkt równowagi rynkowej - analizuje zależności pomiędzy popytem, podażą a ceną	- wyjaśnia cenową elastyczność popytu i podaży - analizuje znaczenie mechanizmu rynkowego dla funkcjonowania gospodarki rynkowej
3. Cechy i rodzaje rynków	- interpretuje pojęcie rynku - wyróżnia rodzaje rynku - wyjaśnia funkcje rynku - wyjaśnia pojęcie „konkurencja na rynku” - wyróżnia podmioty gospodarki rynkowej	- klasyfikuje rynki według przedmiotu wymiany i zasięgu geograficznego - rozdziela sytuację monopolu i rodzaje konkurencji - charakteryzuje gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa - opisuje podmioty rynku i ich rolę w gospodarce	- charakteryzuje rynki według przedmiotu wymiany i zasięgu geograficznego - charakteryzuje konkurencję jako element rynku - wyjaśnia na schemacie powiązania między podmiotami gospodarczymi elementy obiegu obrotowego pieniądza	- charakteryzuje rynki w Polsce - wskazuje negatywne skutki ograniczania konkurencji na rynku - charakteryzuje obieg obrotowy w gospodarce	- analizuje obecny stan rynków w Polsce na tle Europy - rozpracowuje znaczenie konkurencji dla gospodarki i dla konsumenta - analizuje zależności między podmiotami gospodarczymi
4. Budżet państwa i wahania koniunkturalne w gospodarce	- wyjaśnia skrót PKB - wyjaśnia pojęcie „budżet”, „dochody budżetu”, „wydatki budżetowe”	- wyjaśnia pojęcie „cykl koniunkturalny” - rozdziela fazy klasycznego cyklu koniunkturalnego	- posługuje się pojęciami: „PKB”, „recesja”, „ekspansja” - rozdziela narzędzia	- charakteryzuje fazy cyklu współczesnego - charakteryzuje funkcje państwa w gospodarce	analizuje zachowania gospodarki w kolejnych fazach cyklu koniunkturalnego

		- wyróżnia podstawowe źródła wpływów do budżetu - wskazuje zadania finansowane przez budżet państwa - wyjaśnia pojęcia „deficyt budżetowy” i „dług publiczny”	- oddziaływania państwa na gospodarkę - charakteryzuje typy podatków - analizuje strukturę dochodów budżetu państwa - wyróżnia kierunki wydatków z budżetu państwa - wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na funkcjonowanie gospodarki	przy wahaniami koniunkturalnych - charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę - określa funkcje budżetu - charakteryzuje zasady budżetowe	- dyskutuje na temat metod przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w gospodarce - rozpracowuje zakres ingerencji państwa w gospodarkę w poglądach zwolenników etatyzmu i neoliberalistów - analizuje sprawozdania z wykonania budżetu państwa
5. Ochrona konsumenta	- wyjaśnić pojęcia: „konsument”, „ochrona danych osobowych”, „reklamacja” - wskazuje główne ustawy regulujące prawa konsumenta	- wskazuje ustawy regulujące prawa konsumenta - wskazuje ustawę dotyczącą ochrony danych osobowych - wskazuje instytucje ochrony konsumenta - rozdziela pojęcia „gwarancja”, „rękojmia” - sporządza pismo reklamacyjne według wzoru	- przedstawia prawa konsumentów - interpretuje zakres ustaw regulujących prawa konsumenta dot. sprzedaży - charakteryzuje prawa konsumenta - rozdziela podstawy prawne do złożenia reklamacji - sporządza pismo reklamacyjne na podstawie rękojmi	- charakteryzuje zakres ochrony danych osobowych - charakteryzuje organizacje i instytucje prokonsumenckie i UOKiK - wskazuje formy i instytucje pozasądowego rozstrzygania sporów konsumenckich	- analizuje realizację praw konsumenta i ochrony danych osobowych w Polsce - analizuje zalety różnych form pozasądowego rozstrzygania sporów konsumenckich
6. Podsumowanie przed sprawdzianem sprawdzian	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.

Temat	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
III. INSTYTUCJE GOSPODARKI RYNKOWEJ					
1. Rola pieniędzy w gospodarce	wymienia formy pieniądza	wymienia funkcje pieniądza	- charakteryzuje funkcje pieniądza - charakteryzuje formy i rolę pieniądza bezgotówkowego	charakteryzuje pieniądź międzynarodowy	- analizuje rolę pieniądza w gospodarce - projektuje ewaluację pieniądza
2. Instytucje rynku finansowego	wskazuje najważniejsze instytucje rynku finansowego	rozróżnia zadania instytucji rynku finansowego	- charakteryzuje rolę Komisji Nadzoru Finansowego - charakteryzuje rolę i zadania Rady Polityki Pieniężnej	analizuje rolę KNF, RPP i Rzecznika Finansowego w funkcjonowaniu systemu finansowego w Polsce	analizuje rolę instytucji rynku finansowego w stabilizacji pieniądza i w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, przedsiębiorstw i w życiu człowieka
3. Znaczenie Narodowego Banku Polskiego	wyjaśnia rolę NBP w systemie bankowym	- wymienia podstawowe banku centralnego - charakteryzuje rolę banku banków	- wyjaśnia cele polityki pieniężnej - wskazuje instrumenty polityki pieniężnej - charakteryzuje podstawowe zasady działania banków komercyjnych, spółdzielczych i SKOK-ów w Polsce	- charakteryzuje operacje otwartego rynku - charakteryzuje poziom rezerwy obowiązkowej	rozpracowuje działania instytucji systemu bankowego na rzecz stabilności systemu finansowego poprzez kształtowanie stóp procentowych
4. Zasady oszczędzania i inwestowania	- wyjaśnia pojęcia „oszczędzanie”, „inwestowanie” - wymienia formy oszczędzania - wymienia pozabankowe instytucje pożyczkowe	- interpretuje efekty inwestowania - rozróżnia rodzaje inwestycji - wymienia pozabankowe instytucje pożyczkowe - rozróżnia efekty przy różnych rodzajach inwestycji	- interpretuje rodzaje inwestycji - rozróżnia kryteria wyboru inwestycji - charakteryzuje czynniki wpływające na ryzyko inwestycji - świadomie zbiera informacje dot. podjęcia decyzji finansowych	- określa czynniki wpływające na skłonność do oszczędzania - porównuje propozycje lokowania kapitału - porównuje poziom ryzyka inwestycyjnego przy strategii długo-	- interpretuje dane statystyczne dot. poziomu oszczędności w Polsce - analizuje koszty inwestowania za pośrednictwem funduszy inwestycyjnych - proponuje dywersyfikację kapitału

		• wyjaśnia pojęcie „polislokata”, „odsetki od lokat”	• wyjaśnia pojęcie „dywersyfikacja kapitału” • porównuje stopy zwrotu różnych form lokat	średnio- i krótkoterminowej • charakteryzuje sposoby minimalizowania strat przy inwestycjach	po analizie stopy zwrotu inwestycji • przeprowadza symulację inwestycji w wybrane formy
5. Usługi bankowe	• wyjaśnia zakres usług bankowych dla ludności • rozróżnia kredyt od pożyczki • wyjaśnia pojęcie „odsetki” • wyjaśnia skrót RRSO	• analizuje oferty usług bankowych w zakresie kont osobistych, kart płatniczych, lokat terminowych, kredytów i pożyczek • rozróżnia rodzaje kredytów • objaśnia pojęcie „zdolność kredytowa” • analizuje oferty pozabankowych instytucji pożyczkowych • porównuje RRSO banków i pozabankowych instytucji pożyczkowych	• oblicza odsetki od lokat i kredytów, korzystając z kalkulatora odsetek • analizuje umowę kredytu lub pożyczki • charakteryzuje elementy umowy kredytowej • szacuje zdolność kredytową według czynników ją określających • scharakteryzuje podstawowe zasady działania banków komercyjnych, spółdzielczych SKOK-ów • scharakteryzuje zadania Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	• projektuje koszty kredytu • porównuje działalność depozytowo- kredytową banków komercyjnych, spółdzielczych i SKOK-ów • charakteryzuje korzyści i poziom kosztów związanych z korzystaniem z podstawowych usług bankowych	• charakteryzuje zasady bezpieczeństwa bankowości elektronicznej i dostrzega zagrożenia • ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym • projektuje ewaluację usług bankowych
6. Giełda i rynek papierów wartościowych	• wyjaśnia rolę GPW na rynku finansowym • wymienia papiery wartościowe • wymienia rynki na GPW	• wymienia uczestników GPW • rozróżnia podstawowe instrumenty rynku kapitałowego • scharakteryzuje funkcjonowanie i zadania GPW • rozróżnia rynki	• interpretuje informacje z ceduły giełdowej • scharakteryzuje podstawowe instrumenty rynku kapitałowego • rozróżnia zyski z akcji i obligacji • objaśnia na schemacie zasady funkcjonowania rynku papierów wartościowych i	• charakteryzuje funkcjonowanie poszczególnych rynków GPW • analizuje wskaźniki giełdowe spółki • interpretuje dochodowe i cenowe indeksy giełdowe	• analizuje sytuację spółek na rynkach GPW • przeprowadza analizę zmian na rynku kapitałowym w Polsce • objaśnia rolę i zadania Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych • interpretuje <i>hosę</i> i <i>bessę</i> na giełdzie

			mechanizm inwestowania wymienia wskaźniki GPW		
7. Fundusze inwestycyjne	- wyjaśnia pojęcia: „kapitał”, „lokata”, „akcja”, „dywidenda”, „obligacja” - wskazuje podmioty prowadzące inwestycje finansowe	- posługuje się pojęciami: „kapitał”, „lokata”, „akcja”, „dywidenda”, „obligacja” - rozdziela formy lokowania oszczędności	- charakteryzuje rolę usług doradczych i pośredników finansowych - porównuje ryzyko różnych form inwestowania w fundusze inwestycyjne - rozdziela fundusze inwestycyjne	dyskutuje nad wyborem rodzaju funduszu inwestycyjnego, uwzględniając potencjalne zyski oraz ryzyko wystąpienia strat	ocenia wiarygodność rekomendacji finansowych instytucji funduszy finansowych
8. Zabezpieczenie emerytalne	- wyjaśnia pojęcie „zabezpieczenie emerytalne” - wymienia instytucje systemu ubezpieczeń społecznych - wyróżnia filary systemu ubezpieczeń społecznych	- rozdziela ubezpieczenia społeczne - scharakteryzuje funkcje instytucji systemu emerytalnego - wskazuje formy oszczędzania w poszczególnych filarach systemu ubezpieczeń emerytalnych	- wyjaśnia różnice w formach zabezpieczenia emerytalnego - charakteryzuje rolę i zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - charakteryzuje formy zabezpieczenia emerytalnego na IKE, IKZE - objaśnia funkcjonowanie KRUS	- wskazuje alternatywne możliwości zabezpieczenia przyszłości - dostrzega konieczność wczesnego rozpoczęcia systemu oszczędzania i inwestowania środków na emeryturę - charakteryzuje rolę i zadania PPE	- analizuje koszty zarządzania inwestycjami zabezpieczenia emerytalnego - analizuje modele ubezpieczeń emerytalnych w różnych krajach
9. System podatkowy w Polsce	- wymienia źródła prawa podatkowego - wskazuje podatki bezpośrednie i pośrednie - objaśnia akcyzę	- rozdziela podatki bezpośrednie i pośrednie - rozdziela podatki dochodowe PIT, CIT - wymienia podatki i opłaty lokalne - objaśnia funkcje podatków	- charakteryzuje podatki dochodowe - charakteryzuje podatki pośrednie - klasyfikuje podatki według przedmiotu opodatkowania	- klasyfikuje podatki według różnych kryteriów - klasyfikuje podatki dochodowe według sposobu naliczania	- interpretuje definicję podatku według Konstytucji i Ordynacji podatkowej - analizuje znaczenie podatków w dochodach państwa

10. Deklaracja podatkowa PIT	- wymienia miejsce i cel składania deklaracji podatkowej PIT - wyróżnia sposoby składania deklaracji PIT	- objaśnia sposób sporządzania zeznania podatkowego PIT - ustala odliczenia od podatku - rozdziela stawki podatku dochodowego progresywnego i liniowego	- sporządza deklarację PIT - formułuje argumenty za i przeciw stosowaniu PIT progresywnego i liniowego	sporządza e-deklarację PIT	analizuje funkcjonowanie systemu e-deklaracji
11. Rynek ubezpieczeń	- wyjaśnia pojęcie „ubezpieczenia” - wymienia ubezpieczenia majątkowe i osobowe - wymienia ubezpieczenia obowiązkowe i dobrowolne - wyjaśnia funkcje ubezpieczeń	- rozdziela ubezpieczenia majątkowe i osobowe - wyróżnia rodzaje mienia - wyróżnia zakres ubezpieczeń osobowych - identyfikuje pojęcie „polisa ubezpieczeniowa”	- charakteryzuje zakres ubezpieczeń majątkowych: mienia i od odpowiedzialności cywilnej - charakteryzuje zakres ubezpieczeń osobowych cywilnej - charakteryzuje elementy umowy ubezpieczenia - identyfikuje wyłączenia w treści umów ubezpieczeniowych	- analizuje ogólne warunki ubezpieczenia wybranego ubezpieczenia - określa zadania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego - analizuje ogólne warunki ubezpieczenia wybranych ubezpieczeń - porównuje oferty ubezpieczycieli według zakresów ochrony i sum ubezpieczeniowych	- analizuje funkcjonowanie systemu ubezpieczeń majątkowych i osobowych w Polsce - analizuje modele ubezpieczeń emerytalnych w różnych krajach - dokonuje analizy porównawczej umów ubezpieczeniowych
12. Reklamacja produktu finansowego	- wyjaśnia pojęcie „produkt finansowy” - wymienia instytucje usług finansowych	rozdziela formy składania reklamacji produktu finansowego	sporządzania wniosków do Rzecznika Finansowego	scharakteryzuje rolę i kompetencje Rzecznika Finansowego	ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych i nieetycznych na rynku finansowym
Podsumowanie przed sprawdzianem SPRAWDZIAN	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.

Temat	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
IV. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA					
1. Wskaźniki rynku pracy	- określa osobę aktywną zawodowo - rozróżnia osoby nieaktywne zawodowo - określa bezrobotnego	- rozróżnia osoby aktywne zawodowo i bierne zawodowo - wyjaśnia rodzaje bezrobocia	- interpretuje wskaźniki aktywności zawodowej - analizuje wskaźniki zatrudnienia - charakteryzuje rodzaje bezrobocia	- charakteryzuje wskaźnik stopa bezrobocia - interpretuje poziom stopy bezrobocia w czasie - interpretuje poziom stopy bezrobocia geograficznej	analizuje przyczyny nierównowagi na rynku pracy
2. Funkcjonowanie rynku pracy	wyjaśnia pojęcie „rynek pracy”, „popyt na pracę”, „podaż pracy”	– wyjaśnia mechanizm popytu i podaży na rynku pracy – rozróżnia rynek pracodawcy i rynek pracownika	– wyróżnia czynniki wpływające na wielkość popytu na pracę i podaży pracy	– charakteryzuje czynniki wpływające na równowagę na rynku pracy – rozróżnia narzędzia oddziaływania państwa na rynek pracy	– projektuje kształtowanie się rynku pracy przy rozwoju technologii informatycznych
3. Motywy aktywności zawodowej	objaśnia pojęcia: „praca”, „motywacja”, „kariera zawodowa”	- rozróżnia motywy aktywności zawodowej - podaje przykłady karier zawodowych	- rozróżnia typy osobowości zawodowe - charakteryzuje cechy poszczególnych typów osobowości - analizuje szanse i możliwości rozwoju własnej kariery zawodowej - dostrzega rolę uczenia się przez całe życie	- wskazuje preferencje zawodowe przy określonych typach osobowości zawodowej - rozpoznaje własny typ osobowości zawodowej - analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym	- analizuje pożądane kompetencje na rynku pracy - analizuje własne kompetencje i możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w formie <u>wolontariatu</u>, <u>praktyk</u> lub <u>stażu</u> oraz znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym
4. Metody poszukiwania pracy	wyróżnia aktywne i pasywne metody poszukiwania pracy	rozróżnia aktywne metody poszukiwania pracy	charakteryzuje formy zdobywania	interpretuje sformułowania z ofert pracy	charakteryzuje rolę instytucji wspierających osoby poszukujące pracy

	wymienia formy zdobywania doświadczenia zawodowego	ocenia przydatność różnych metod poszukiwania pracy	- doświadczenia zawodowego - ocenia skuteczność metod poszukiwania pracy z punktu widzenia własnej ścieżki rozwoju zawodowego	analizuje własne kompetencje i możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego	- rozpracowuje zmiany na rynku pracy w Polsce i na świecie - objaśnia znaczenie tzw. kompetencji miękkich
5. List motywacyjny i życiorys	wymienia dokumenty aplikacyjne: CV i list motywacyjny	- sporządza CV według wzoru - sporządza list motywacyjny	- sporządza dokumenty aplikacyjne dot. konkretnej oferty pracy - analizuje błędy w pisaniu CV	analizuje błędy w pisaniu CV i listu motywacyjnego	dokonuje analizy oczekiwań pracodawców wobec dokumentów aplikacyjnych
6. Rozmowa kwalifikacyjna	określa cel rozmowy kwalifikacyjnej	charakteryzuje przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej i autoprezentacji	- przygotowuje się do rozmowy kwalifikacyjnej - stosuje podstawowe zasady komunikacji w symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej	- eksponuje zalety własne - stosuje pozawerbalne zasady prezentacji - dostrzega błędy kandydata w rozmowie kwalifikacyjnej	projektuje odpowiedzi na trudne pytania w rozmowie kwalifikacyjnej
Podsumowanie przed sprawdzianem SPRAWDZIAN	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.	j.w.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

1. Praca z uczniem zdolnym:

Indywidualizacja pracy poprzez:

- ❖ przydzielanie uczniom zdolnym trudniejszych zadań podczas pracy grupowej lub indywidualnej
- ❖ stwarzanie uczniom zdolnym sytuacji wyboru zadań, ćwiczeń o większej skali trudności lub prac dodatkowych
- ❖ różnicowanie stopnia trudności prac domowych
- ❖ stopniowe zwiększanie wymagań, także wykraczających poza podstawę programową
- ❖ przydzielanie uczniom zdolnym specjalnych ról: asystenta, lidera itd.
- ❖ wsparcie w przygotowaniach do konkursów, olimpiad i matury

2. Dostosowania wymagań edukacyjnych dla ucznia o inteligencji niższej niż przeciętna:

- ❖ omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,
- ❖ pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie,
- ❖ podawanie poleceń w prostszej formie,
- ❖ unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć,
- ❖ częste odwoływanie się do konkretnego, przykładu,
- ❖ unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- ❖ wolniejsze tempo pracy,
- ❖ prowadzenie raz w tygodniu zajęć dodatkowych.

3. Dostosowania wymagań edukacyjnych dla ucznia z specyficznymi trudnościami w uczeniu się: dysortografia, dysleksja, dysgrafia:

- ❖ uwzględnienie trudności z zapamiętywaniem pojęć,
- ❖ w czasie odpowiedzi ustnych uczniów wspomagany jest poprzez otrzymanie pytań naprowadzających,
- ❖ więcej czasu na przypomnienie, wydobywanie z pamięci nazw, terminów,
- ❖ częstsze powtarzanie i utrwalanie materiału,
- ❖ przy ocenie prac pisemnych nie uwzględnia się poprawności ortograficznej,
- ❖ sprawdzeniu podlega wiedza merytoryczna a nie treść,
- ❖ akceptowanie pisma drukowanego na kartkówkach i sprawdzianach,
- ❖ akceptowanie pisma drukowanego przy zadaniu domowego lub napisanego na komputerze,
- ❖ możliwość zamiany pracy pisemnej na ustną lub uzupełnienia odpowiedzi pisemnej wypowiedzią ustną,
- ❖ prowadzenie raz w tygodniu zajęć dodatkowych.

PRAWA, PRZYWILEJE I OBOWIĄZKI UCZNIA:

Uczeń ma prawo:

- ❖ do nauki
- ❖ wolności przekonań i religii
- ❖ wolności wypowiedzi i wyrażania opinii
- ❖ wolności od przemocy fizycznej i psychicznej
- ❖ ochrony prywatności
- ❖ ochrony zdrowia
- ❖ proceduralne (dochodzenie swoich praw w odpowiednich instytucjach)

Przywileje ucznia:

W związku z realizacją rozległej podstawy programowej na jednej godzinie lekcyjnej w tygodniu przewiduje się tylko **jedno** zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji w ciągu **semestru**. Nauczyciel ma prawo nie przyjąć zgłoszenia w przypadku, gdy uczeń nie posiada ocen niezbędnych do uzyskania oceny okresowej lub końcoworocznej.

Uczeń ma obowiązki:

- ❖ zachowywać się podczas zajęć w sposób odpowiedzialny,
- ❖ rzetelnie poszerzać wiedzę i umiejętności,
- ❖ postępować w sposób uczciwy i prawy
- ❖ przestrzegać zasad kultury i współżycia społecznego poprzez szanowanie drugiego człowieka.
- ❖ wyłączyć i schować urządzenia elektroniczne rejestrujące i odtwarzające obraz lub dźwięk przed wejściem do sali na zajęcia lekcyjne. (UWAGA: na lekcjach obowiązuje zakaz używania przez uczniów telefonów komórkowych, tabletów, dyktafonów, itp., o ile nauczyciel wyraźnie nie poleci posługiwania się ww. urządzeniami).